

การดำเนินงานเกษตรปลอดโรคผู้บริโภคปลอดภัย

หลักการและเหตุผล

การศึกษาข้อมูลการใช้สารเคมีในกลุ่มเกษตรกรตำบลวังนก โดยการสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลวังนก ซึ่งมีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชและกำจัดวัชพืชจำนวนมาก ก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านสุขภาพ, สังคม, สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ มีการตรวจพบสารเคมีตกค้างในดินและแหล่งน้ำในเขตตำบลวังนก ผลกระทบปัญหาด้านสุขภาพที่พบในกลุ่มเกษตรกร คือ ปัญหาการแพ้พิษสารเคมี และการตรวจพบสารเคมีตกค้างในเลือดในระดับเสี่ยงและไม่ปลอดภัย สูงถึงร้อยละ 79.9 ในปี 2557 และ ร้อยละ 71.59 ในปี 2558 จากการเก็บข้อมูลเกษตรกรในเขตตำบลวังนกจำนวน 158 ราย พบว่าเกษตรกรมีการใช้สารเคมีที่ไม่ถูกต้อง ผลการประเมินความเสี่ยงในการทำงานด้วยแบบ นบก 1-56 พบว่าเกษตรกรมีผลความเสี่ยงระดับค่อนข้างสูงถึงสูงมาก ร้อยละ 20.25 พบเกษตรกรที่อ่านฉลากที่ภาชนะบรรจุก่อนใช้สารเคมีทุกครั้ง เพียงร้อยละ 2.53 ,สวมถุงมืออย่างทุกครั้ง ร้อยละ 22.15 ,สวมรองเท้าบูทหรือรองเท้าที่ปิดมิดชิดทุกครั้งร้อยละ 9.49 ,ล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำร้อยละ 5.7 ,อาบน้ำทำความสะอาดร่างกายหลังเลิกงานทันที ณ บริเวณที่ทำงาน เมื่อเสื้ผ้าเปียกสาร ร้อยละ 27.22 ,เปลี่ยนเสื้อผ้าที่เปื้อนสารเคมี ทันที ณ จุดฉีดพ่น ร้อยละ 33.54 จากข้อมูลดังกล่าวพบว่าเกษตรกรบางส่วนขาดความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง มีการใช้สารเคมีซ้ำซ้อนหลายชนิด ขาดความตระหนักถึงอันตรายจากการใช้สารเคมี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังนกจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์หาสาเหตุ และดำเนินแก้ไขโดยจัดให้มีคลินิกเกษตรกรทุกวันพฤหัสบดี สร้างความตระหนักให้กับกลุ่มเกษตรกรโดยการคืนข้อมูลปัญหาสุขภาพที่เกิดจากสารเคมีและให้ความรู้การใช้สารเคมีที่ถูกต้อง รวมถึงประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลวังนกในการให้ความรู้ เกษตรกรในการทำเกษตรปลอดสาร สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันแก้ปัญหาในการทำการเกษตร ทั้งระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด และกำหนดให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังนกเป็นจุดจำหน่ายผักและข้าวปลอดสารทุกวันพฤหัสบดี เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริโภคเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ

วัตถุประสงค์การดำเนินการ

1. ให้เกษตรกรตำบลวังนกมีความรู้ในการทำเกษตรปลอดสาร
2. ลดต้นทุนทางการเกษตร
3. เพื่อให้ประชาชนตำบลวังนกได้บริโภคข้าวและผักปลอดสาร

วิธีการดำเนินงาน

1. คืนข้อมูลให้กับชุมชน
2. การจัดทำแผน /เสนอแผน (อบต.วังนก , กรมส่งเสริมการเกษตร , กศน ,กรมตรวจบัญชีและสหกรณ์,กรมส่งเสริมสหกรณ์ , พัฒนาชุมชน , พัฒนาที่ดิน, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังนก,ศูนย์วิจัยพันธุ์ข้าว พิษณุโลก)



3. การประเมินผลสารพิษตกค้างในเลือด



4. การให้ความรู้กลุ่มเกษตรกร ในโครงการโรงเรียนเกษตรกรยั่งยืน (หลักสูตร รร.ชาวนา)

- การปรับปรุงดิน การหมักฟาง ด้วย จุลินทรีย์หน่อกล้วย และ จาวปลวก
- การใช้สารทดแทน น้ำส้มควันไม้ น้ำมันสะเดา
- การเรียนรู้แมลง
- โรคในนาข้าว
- การลดต้นทุนในการทำนา
- การจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ



5. จัดบริการคลินิกเกษตรทุกวันพฤหัสบดี



6. ให้ความรู้ประชาชนผู้บริโภครวมและเกษตรกรกลุ่มเลี้ยง



7. จัดแปลงสาธิต ทำนา (ข้า้เกี๊ยจ) (ในโรงเรียนเกษตรยั่งยืน (หลักสูตร รร.ชวานา)
องค์การบริหารส่วนตำบลรังนก)



8. ศึกษาดูงาน (ในโรงเรียนเกษตรยั่งยืน (หลักสูตร รร.ชวานา)
องค์การบริหารส่วนตำบลรังนก)



9. คัดเมล็ดพันธุ์ข้าว (งบประมาณจากศูนย์พันธุ์ข้าวพิษณุโลก)
10. ประชุมกลุ่มเกษตรกรรพอเพียงตำบลรังนกและขยายสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรพอเพียง จาก จากจำนวนสมาชิก กลุ่ม 10 คน ในปี 2553 ปัจจุบัน ในปี 2559 มีจำนวนสมาชิก 184 คน
11. การเพิ่มมูลค่าสินค้า / ขึ้นทะเบียน OTOP ผลิตเกษตรปลอดสารตำบลรังนก
12. โรงสีของกลุ่มเกษตรกรรพอเพียงเพื่อสีข้าวให้กับคนในชุมชน โดยได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วน ตำบลรังนก ทำให้กลุ่มเกษตรกรและประชาชนตำบลรังนกได้บริโภคข้าวปลอดสารที่ผลิตในตำบลรังนก
13. ตรวจสอบและรับรอง ผลิตผลทางการเกษตรโดยเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคและเครือข่ายบริการสุขภาพ อ.สามง่าม
14. จัดแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ข้าวและผักปลอดสารในชุมชนและนอกชุมชน ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รังนกในคลินิกโรคเรื้อรังทุกวันพฤหัสบดี



จำหน่ายผักปลอดสาร



จุดเด่นการทำงาน

จุดเด่นในการดำเนินการคือ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีเครือข่ายดำเนินงานที่เข้มแข็งในทุกระดับ มีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการจากหลายภาคส่วน มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงาน ปี 2553 - 2559

- ▶ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรพอเพียง 184 คน
- ▶ เกษตรกรลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร เพิ่มขึ้นร้อยละ 38
- ▶ เกษตรกรมีการปลูกข้าวปลอดสารไว้บริโภคเอง เพิ่มขึ้นร้อยละ 32
- ▶ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรพอเพียงมีผลเลือดตรวจสารพิษตกค้างในเลือดดีขึ้น ร้อยละ 80
- ▶ ประชาชนในตำบลมีแหล่งซื้อ ข้าวและผักปลอดสาร

ปัจจัยความสำเร็จ

1. เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. การสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ
3. การมีภาคีเครือข่ายให้การสนับสนุน
4. การประชุมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง
5. แกนนำในการดำเนินงานมีความเข้มแข็ง